3. Skorstensrög som Kendemærke paa om det er Konen eller Manden der raader i Böndergaardene i Island. Eftir P. Nielsen, verzlunarstjóra.

---

5 blöð qto.

Skorstensrøg som Kendemærke paa om det er Manden eller Konen der raader i Bøndergaardene i Island.

En smuk Sommernat for mange Aar siden, redi jeg fra Kaldarhöfda i Grimsnes til Eyrarbakka. Det var en Nat mellem Söndag og Mandag og da det var i den travleste Handelstid skulde jeg være hjemme senest Klokken 6 Mandag Morgen, hvilket og saa kunde lade sig. gjøre da jeg havde 2 raske Heste at skifte med. Klokken var omtrent halvfire da jeg red gennem Skoven ved Fiverdovnes, (Prastaskog) og der rørte sig ikke en Vind. Jeg nød derfor rigtig de smukke Omgivelser og Udsigten til det prægtige Ingalfsfjeld og sang af Hjertenslyst "Glæsers" smukke og ogte danske Sang: "Drosten slog i Skov sin klare Trille", i ekkompagneret af Vindroslens fløjten og Regnspovernes Kaglen. Blandt meget andet vakte et nyt Syn min Opmærksamhed, skøndt det ikke var andet end Røgen fra 3 Skorstene, der omtrent samtidig steg lige mod Himmelen fra 3 Gaarde paa den anden Side af Elven (Sog). Det mærkelige var midlertid at fra Gaarden Torfastödum i Grafningen, drev Toppen af Røg søjlen mod Syd, hvorimod Røgen fra Gaarden Tanastödum i Olfus drev mod Nord. Fra "Alvidru" der ligger midt imellem de

to nævnte Gaarde, steg Rögen derimod lige op i Luften. Dette Syn fremkaldte i min Erindring, hvad jeg i mine Drenge aar hjemme i Jylland havde hört fortælle, naturligvis som Spög. At naar man vilde have at vide om det var Manden eller Konen der raadede i Gaarden, kunde man see det paa Rögen naar den en tidlig Morgenstund steg op fra Skarstenen, Drev Rögen med Vinden, var det Konen der havde mest at sige; drev Rögen derimod imod Vinden, var det Manden der havde Kommandoen. Steg Rögen derimod lige op i Luften, da havde Konen og Manden omtrent lige meget at sige.

Men nu kommer egentlig det mer somme ved Historien. For nogle Aar siden rygtedes det op til Himmelen, at naar man paa Island vilde faa at vide om det var Manden eller Konen der raadede i en Bondegaard, kunde man see det paa Rögen, naar den en tidlig Morgenstund stiger op fra Skorstenen. Driver Rögen med Vinden er det Konen der har mest at sige; driver Rögen imod Vinden er det Manden der raader; men stiger Rögen lige op i Luften, saa har Manden og Konen omtrent lige meget at sige. Rygtet kom ogsaa Sct. Peter for Øre, men da han er noget mistrvisk, forstede han ikke straks Lid til Rygtets Sandhed og mente at det var en Spögefugl, der havde udspredt det, men da Sct. Peter som bekendt, halder

af at være paa Rejser, og da han desuden for nylig havde kjöbt sig en ny Vogn, som han endnu ikke havde prövet, beslutteda han at undersöge den Sag lidt nöjere. Han fyldte dernæst den nye Vogn med nylagte Hönseæg, og spændte to af sine bedste Heste for Vognen, satte sig op paa Bukken, slog Knald med Pisken, sagde hyp! hyp! og körte afsted. Det var först hans Mening at komme til Island ved Vestmannaerne og derfra til Rangarvalla-Syssel, men da det blæste en frisk östlig Vind, blev han drevet noget længere mod Vest, og maade först Land lidt Nord for Fyrtaarnet paa Reykjanes. Den förste Gaard han kom til var vistnok Kalmanstjörn, hvor han gjorde holdt for at lade Hestene puste. Sæt. Peter slog Knald med Pisken, og Banden kommer ud, Sæt Peter spörger ham: Er det slig eller er det din Kone der raader heri Gaarden? Manden klär sig i Nakken, tænker sig om og siger: Naar jeg skal være ganske ærlig, saa tron jeg nok at det er min Kone der har meist at sige. Sæt Peter siger, jeg tænkte det nok, for jeg seer at Rögen driver med Vinden. Derpaa giver han Banden et Og og siger vers'go, der har Du et Og for din Ulejlighed.
Sæt Peter körer videre til den næste Gaard, vistnok Kirkjuvog, gjör holdt, slaar Knald med Pisken og Manden kommer ud. Samme Spörgsmaal og samme Svar og Manden faar et Og.

4/

Saaledes kjører Set. Peter videre gennem Gullbringu og Kjósar-tyssel, Borgarfjord-tyssel, Myrar-tyssel o.s.v. kortsagt gennem alle tysler. Alle Steder samme Spörgsmaal og samme Svar, og alle Steder hvor han gjør holdt, betaler han et Øg.

Endelig kommer han til Arnes-tyssel, saa er det sidste tyssel han har tilbage at undersöge, hvilket er heldigt for Set. Peter, der allerede har været flere Dage paa Rejse, og nu snart maa til at tænke paa at begynde Hjemrejsen, ligesom der og saa stor Svind i hans Øggelæs. Omsider kommer han til en stor Gaard i en Fiskerplads hvor alt synes saa vel holdt at det er Fornøjelse at see. Alt synes at være i bedste Orden. 2 store Fiskebaade, den ene tjæret, den anden rödmalet med Farve fra Svoolkilderne ved Krisuvik. Husgavlene ere malede med blaa og grönne Farver, af samme Oprindelse. Set Peter tænker, her træffer jeg da endelig paa en Gaard, hvor det er Banden og ikke Konen der raader. Set Peter slaar knald med Piskem og en stor og statelig Mand kommer ud for at tage imed ham og byde ham vel kommen, som Skik og Brug er. Som alle andre Steder spörger Set Peter: Er det dig eller din Kone der raader heri Gaarden? Banden siger: Jeg skulde mene at det er mig, her er ingen der skal have noget sagt uden

jeg selv. Set Peter siger, Jeg tænkte det nok, og det glæder mig meget. Jeg har nu kört gennem hele Island, og det er den første Gaard jeg kommer til, hvor Manden er ene raa den de; Jeg tænker nu paa at rejse hjem i Eftermiddag og venter at vove hjemme för Sengetid, hvilket nok kan lade sig gjöre, eftersom jeg nu har bortgivet næsten alle mine Æg, og Vognen er let; men nu falder det mig ind, at eftersom Vognen er bleven saa let, behöver jeg kun én Hest, og da jeg gerne vil vise Dig en Villighed, fordi Du virkelig er Husbande paa Din egen Gaard, saa vil jeg give Dig den ene af mine Heste. Nu kan Du selv vælge hvilken af dem Du vil have, eller synes bedst om, men Du maa skynde dig for jeg maa snart afsted, eftersom jeg har en lang Vej hjem. Banden undersöger, nöje begge Heste, men kan ikke blive enig med sig selv om hvilken han skal vælge og Tiden trækker ud. Set Peter bliver ú taalmodig og skynder paa Banden, men ligemeget gaar det. Til sidst taber Set Peter Taalmodigheden og vil köre, slaar Knald med Pisken, siger hyp! hyp! og körer afsted. Banden raaber efter ham og siger vendt lit, jeg vil spörge min Kone: Set Peter giver ham et Æg, slaar igen Knald med Pisken og körer rask frem ad den slagne Lande vej og kommer hjem en god Halvtime för Sengetid. Hans Stedfortræder under den sidste Uges Fraværelse, leverer ham Nängleknippen, og alt gaar igen sin sædvanlige Gang, baade i Himmelen og paa Island.